

SİVAS AŞIKLARININ
RAMAZAN KONULU DEYİŞLERİ

Doğan KAYA

X. asırda İslâmiyeti kabul eden ve kısa zamanda bu dinle bütünleşen Türkler, düşünce ve davranışta İslâmiyetin tatbikatçısı ve müdâfii olmuşlardır.

Türkler, bir yandan ilmi çalışmalarını sürdürürken, bir yandan da edebî eserlerde dinî bilgilere ağırlık vermeye başlamışlar. Türk halk şâirleri de kendi sahalarında boş dummamış, yüzyıllar boyunca dinî konularda sayısız şiirler söylemişlerdir.

Aşağıda, deryâdan bir damla mâhiyetinde olarak âşık Ruhsatî'nin üç, Seyit Türk ve Sefil Selimî'nin Ramazan konulu birer deyişlerini sunmaktayım.

Bu yazı, —bütün bölge şâirlerine şâmil bir araştırmanın yapılamamasına rağmen— konu ile ilgili araştırma yapacaklara kaynak olabileceği düşüncesinden doğmuştur.

Âşık Ruhsatî ve şiirleri:

Ruhsatî, bugünkü bilgilere göre 1835 yılında Sivas'ın Deliktaş nâhiyesinde doğmuştur. On iki yaşında babasız (Ahmet) ve anasız (Safiye) kalan, azaplık, divarcılık, suculuk, kiracılık ve imamlık yapan Ruhsatî'nin ömrü, sefâletle geçmiştir. Son asır halk şâirlerinden olan Ruhsatî'nin edebiyatımızda mümtaz bir yeri vardır. Her ne kadar başarısız aruz denemeleri varsa da, nece vadisinde sadası coşkun, yapmacıktan uzak ve âhenklidir. Şiirlerini söylerken konu darlığı çekmemiştir. İlâhî ve beşerî aşk, fânîlik, tabiat güzelliği, adâlet, doğruluk, öğüt, gerçekçilik, bedduâ ve yiğitlik gibi, hemen her konuda söylediği deyişlerin herbiri ayrı kıymettedir.

Deliktaş'ta ölen (1911 ?) Ruhsatî'nin mezarı yine buradadır.

— 1 —

Onbir ayın serfirâzı Ramazân
Eriştirdi Rahmân elhamdülillâh
Fırâkı hasretin yoktu el-amân
Kavuşturdu Rahmân elhamdülillâh
Tutalım orucu vurunak tâci
Kılalım salâtı geçelim sacı
Yetürüp taamı olaım hacı
Kavuşturdu Rahmân elhamdülillâh
Kılalım terâvih kazanak rahmet
Sünnet-i Resûl'ü edelim hüccet
Bu ayda nûş olur Kevser-i Cennet
Kavuşturdu Rahmân elhamdülillâh
Ne devlet sağ kalan erdi bu mâha
Nasib olur mu görmek acep bir daha
Seher vakti ağla çağır Allah'a
Kavuşturdu Rahmân elhamdülillâh

Eğer umuyorsan hûri Cenneti
Leyle-i kadirde sen bul rahmeti
Tâzîm et bu mâha Âşık RUHSATÎ
Kavuşturdu Rahmân elhamdülillâh (1)

— 2 —

Onbir ayın serfirâzı Ramazân
Safâ geldin safâ geldin Ramazân
İsyân deryâsına düştüm el-amân
Yüz üstüne basa geldim Ramazân
Sen gelende kayıp oldu Azrâ'il
İşbu Kur'ân sana olmuştur nâzil
Münkir münâfıklar oldu hep rezil
Safâ geldin safâ geldin Ramazân
Senin ile rahmet indi âleme
Senin vasfın alınmaz ki kalame
Senin âşıkların durdu selâma
Safâ geldin safâ geldin Ramazân
Sen bak imdi gözün yuman kör kula
Kimi yüzün yumaz bakmaz bir kavle
Kimi tütün arar kimi nargile
Safâ geldin safâ geldin Ramazân
Oruç tutup terâvihi kılanlar
Onlardır rahmet-i Hakk'a dalanlar
Tutmayanı yazık sokar yılanlar
Safâ geldin safâ geldin Ramazân
Her kim eder Leyle-i kadri ihyâ
Rahmetine garkeder ganî Mevlâ
Kusûrunu affeder Bâri teâlâ
Safâ geldin safâ geldin Ramazân
Yerde RUHSAT gökte melek karşılar
Yanar kandil ziynetlenir çarşılar
Bâzi mü'min yüzün yıkar turşular
Safâ geldin safâ geldin Ramazân (2)

— 3 —

Oniki ayın serfirâzı geldi olsun müjdeler
Gamlı gönül maksûdunu buldu olsun müjdeler
Din Muhammed dini, şükür bu ne devlettir bugün
Ramazân mâhını bize saldı olsun müjdeler
Kimisine düğün bayram nûr gibi cilâ verir
Kimesi de hasedinden öldü olsun müjdeler
Kimesi der hamdülillâh rahmetin saldı Hüdâ
Münâfıklar dalâlette kaldı olsun müjdeler
Zikr ü tesbih hû terâvih gökte melek imrenür
Zîruh olan hal dilince bildi olsun müjdeler
Şeytanlar zincire girdi ah edüp ağladılar
Mü'min ilân hallerine güldü olsun müjdeler
Bu ne devlet ne şerâfet ümmet-i Muhammed'e
Bütün dünya rahmetiyle doldu olsun müjdeler
Ey RUHSATÎ geçen sene görmem deyu ağladın

**Bugün yine gözyaşını sildi olsun
müjdeler (3)**

Âşık Seyit Türk ve Ramazan şiiri:

Seyit Türk 1911 yılında Yıldızeli'nin Belcik köyünde doğmuştur. Tahsili olmayan âşığımız iki yıldır Mersin'de kalmaktadır. İlk olarak Sivas'ta II. Âşıklar Bayramı (30 Ekim 1964)na, üç defa da Konya Âşıklar Bayramı'na katılmıştır. Şiir söylemeye 40 yaşlarında başlamıştır. Nasıl başladığını da kısaca burada özetleyelim:

Günün birinde köylerine bir şeyh gelmiş; sohbet sırasında Yunus'tan bir ilâhî okumuş. Bundan etkilenen Âşığımızda tuhaf bir hal olmuş, «Ben de bir deyiş söyleyeceğim» demişse de çevresindekiler engellemiş. Fakat Seyit Türk kendisini tutamamış, şu dörtlükle başlayan deyişini söylemiş:

«Kul diye yarattı beni
Yarattı tendeki canı
Can devedir Hak çobanı
Gütmek nasib etsin beni»

Şiirlerinde genellikle «Seyit» adını kullanan âşığımız, hemşehrîsi Karasur köyünden Seyit Yalçın ile karıştırılmamak için Seyit Türk olarak anılmaktadır.

Başlangıç tâtavî (x) günü
Münâfık bilmez ki bunu
Mü'min isen kendin tanı
Bil mübarek Ramazân'da
Ay ki onbir ayın başı
Secde kıla dağı taşı
Akıt gözlerinden yaşı
Sil mübarek Ramazân'da
Ay ki mü'minlere müjde
Her melekler gelir vecde
Gece gündüz Hakk'a secde
Kıl mübarek Ramazân'da
Söyle Ramazân aşkına
Hak sevap yazar meşkına
Doğru Cennet'in köşküne
Yol mübarek Ramazân'da
Mü'mine rahmet ekilir
Kalplere nurlar dikilir
Cümle günahlar dökülür
Gel mübarek Ramazân'da
Münâfık arada kalmış
İmanını şeytan almış
Yüzü kara nasıl gelmiş
Ol mübarek Ramazân'da
Bunda var Kadir gecesi
Açıldı rahmet bacası
Kabul etmiştir hocası
Kul mübarek Ramazân'da
Fâniden bir gün geçersin
Ecel şerbetin içersin
Yel gibi Sırat geçersin
Gül mübarek Ramazân'da

Bu yıl mihmân oldu bize
Hak Cennet bağışlar size
Seyyid'im sararlar beze
Sol mübarek Ramazân'da (4)

Sefil Selimî ve Ramazan Kasidesi:

1933 yılında Sivas'ın Şarkışla kazasında doğan Sefil Selimî'nin asıl adı Ahmet Günbulut'tur. Şiir yazmaya küçük yaşlarda başlamıştır. Bugüne kadar iki kitabı yayımlanmıştır (Yâr Badesi ve Yalınkat). Birçok yarışmalara katılmış, önemli dereceler almıştır. Sefil Selimî halk şiiri geleceğini devam ettiren bir âşığıdır. Ey kaptan rotanı yokla Nuh tufanı Ramazân için gücün olsun Hak'la derde dermân

Ramazân

Nûh'a tufân dermân oldu kavmini etti
helâk

O misli bir yüce zâta elde fermân

Ramazân

Ehl-i imân inanır hem Cehennem Cennet
var

Haber vermek için geldi bir ay mihmân

Ramazân

Şek şüpheye düşme ahab fitne fesat
çirkin şey

Oruç tut sen fitne ver düşkün insan

Ramazân

İftar sahur terâvihte açık koyma yerini

Temiz duygu iyi niyet doğru lisân Ramazân

Bu lutufu az belleme tövbe et geç
günahdan

Çoluk çocuğu sevindir sâbi sübyân

Ramazân

Fukara-yı sâbirine efrâd-ı âyâline

Yan gözle bakmayı bırak sâhib-zamân

Ramazân

Güzellikler şirinlikler taşıyana meziyet

İbâdete sınır yoktur merde meydân

Ramazân

Sabır selâmet getirir ehlinde öğren bunu

Suçtan nedâmet büyüklük asil vicdân

Ramazân

Ha varız ha yokuz neden nûra

şamdandır beden

Saftır pâktır hoştur mutlak hem de

Lokmân Ramazân

Kimi essah kimi yalan sahi(h)ler bâki kalan

Ummanla iç içe olan on son limân Ramazân

Aç mezarı tok mezarı ayındır bayram

günü

Her durumu açık söyler yahşi yaman

Ramazân

Arzumun öz rûhündeki haslıkların gözesi

SEFİL SELİMÎ'nin aşkı can ve cânân

Ramazân

1) ÖZYALÇIN, Kadri, Deliktaşlı Ruhsatı, Hayatı ve Eserleri, XV+229 Sh., Sh. 145-146, Sivas, 1936